

HANDLEIDING RI&E

Met de Branche-RI&E hbo voert de hogeschool in enkele stappen een Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) uit.

De belangrijkste stappen zijn:

- **Inventariseren** - Beantwoord alle vragen. Knelpunten worden vanzelf zichtbaar.
- **Evalueren** - Bepaal de zwaarte (risicoklasse) van de knelpunten.
- **Maatregelen** - Kies maatregelen om de knelpunten aan te pakken en voeg de namen van de uitvoerders van de maatregelen toe. Wijzig waar nodig de aangegeven termijnen. Zo ontstaat automatisch een Plan van Aanpak.
- **Rapporteren** - Exporteer het Plan van Aanpak als tekst of als spreadsheet. U kunt ook andere rapporten maken, zoals een lege vragenlijst.

Vorbereidingstips

1. Het is aan te bevelen eerst een proef-RI&E te maken om het systeem te leren kennen.
2. Bedenk vooraf of je meteen alle relevante vragenlijsten van het RI&E-instrument wil invullen, of dat je daarvoor een langere periode wil gebruiken.
3. Als je een RI&E gaat maken moet je deze een naam geven. Ook als je alleen een losse vragenlijst invult of als je een proef-RI&E maakt. Zorg dat je aan de naam straks kunt herkennen waar het bestand over gaat. Bijvoorbeeld: *'RI&E Gebouwen en omgeving. Locatie Steenstraat 2023'*.
4. Bedenk wie bij de RI&E betrokken wordt: laat degene die in de praktijk met de zaken van doen hebben meewerken aan het opstellen van de RI&E. Betrek bijvoorbeeld: de afdeling facilitair bij de vragenlijst over Gebouw en Omgeving.
5. Het is sowieso sterk aan te bevelen om de medewerkers te betrekken bij het invullen van de vragenlijsten. Dat kan bv door bij enkele vragenlijsten een leidinggevende en een aantal medewerkers de RI&E mee in te laten vullen. Daarnaast kunnen een enquête of interviews nuttig zijn. Het verdient doorgaans niet de aanbeveling om medewerkers of leidinggevend en alleen, zonder begeleiding de RI&E-vragenlijsten in te laten vullen. Ofwel de interne arbodeskundige van een hogeschool vult ze in, ofwel zij/hij begeleidt medewerkers/leidinggevend en tijdens het invullen.
6. Betrek ook de medezeggenschap bij de RI&E. Schakel hen bv in bij het invullen van de vragenlijst over Arbobeleid. Bovendien heeft de medezeggenschap tweemaal instemmingsrecht bij een RI&E:
  - Aan het begin van het traject, als de hogeschool vastlegt hoe de RI&E precies wordt uitgevoerd (door wie uitgevoerd, met welk instrument, hoe worden medewerkers en de medezeggenschap betrokken, welk tijdsplan, welke vragenlijsten zijn niet van

toepassing en worden overgeslagen, welke vragenlijsten worden waar uitgezet, welke kerndeskundigen worden ingeschakeld voor de toetsing?).

- Aan het eind van het traject als de RI&E en het plan van aanpak in conceptvorm klaar zijn.
7. Betrek ook inzichten van de preventiemedewerker en de bedrijfsarts bij de RI&E en ook analyses van het ziekteverzuim, de ongevallenregistratie en eerdere arbeidsgezondheidskundige onderzoeken (PAGO's). Bij het tabblad 'Organisatiestructuur' kun je onder 'Bedrijfsprofiel' de resultaten van deze analyses in de RI&E opnemen.

Tips voor de uitvoering

1. De Branche-RI&E bestaat uit 13 vragenlijsten. Vragenlijsten uit de branche-RI&E die niet van toepassing zijn op jouw hogeschool, kun je overslaan. Aan de andere kant zijn sommige vragenlijsten op meerdere plekken binnen de hogeschool uit te zetten.
2. Een vragenlijst bestaat uit meerdere hoofdstukken. Elk hoofdstuk eindigt met een vraag waar je knelpunten kunt toevoegen waarover nog geen vraag is gesteld.
3. Bij iedere RI&E-vraag is een toelichting gegeven. Je kunt een vraag alleen juist invullen als je eerst de toelichting gelezen hebt.
4. Als de hogeschool niet voldoet aan *alle* punten die genoemd worden in een RI&E-vraag of bij de toelichting bij die vraag, dan heb je een risico geconstateerd. Vul dan bij die vraag het antwoord 'Nee' in.
5. Bij iedere vraag is een blokje waar je zelf een toelichting kunt geven op jouw antwoord. Vul dit bij elk geconstateerd knelpunt in. Je geeft hier bijvoorbeeld aan welke veiligheidsvoorziening precies ontbreekt in welke werksituatie. Geef ook aan wat de achterliggende oorzaak is van het aangetroffen knelpunt. Je kunt steeds kiezen uit dRI&E opties:
  - Technische oorzaak
  - Organisatorische oorzaak
  - Gedragmatige oorzaakBij een knelpunt zijn meerdere achterliggende oorzaken aan te kruisen. Aan het eind kun je van alle knelpunten samen zien wat de voornaamste achterliggende oorzaak is. Tenslotte: als je bij een RI&E-vraag 'Ja' invult word je gevraagd dat te onderbouwen.
6. Als je een risico constateert dan moet je ook aangeven welke maatregel je gaat treffen. In het systeem zijn voorbeelden gegeven voor maatregelen, maar je kunt ook een eigen maatregel intypen of aangegeven maatregelen aanpassen. Je kunt per risico/knelpunt meerdere maatregelen aangeven. Zorg dat je de maatregelen SMART formuleert.

7. Zorg dat je maatregelen kiest, zo hoog mogelijk in de zogenaamde ‘arbeidshygiënische strategie’:
- Kies waar mogelijk voor aanpak bij de bron: daarbij zorg je dat het knelpunt niet meer voorkomt, bv door het vervangen van een gevaarlijke stof.
  - Is dat redelijkerwijs niet mogelijk, pas dan een technische maatregel toe om het risico te beperken, zoals afzuiging bij blootstelling aan gevaarlijke stoffen, of een tilhulpmiddel bij fysieke belasting.
  - Is dat redelijkerwijs niet mogelijk of niet afdoende, pas dan een organisatorische maatregel toe, waardoor de belasting per medewerker wordt beperkt, bv door taakrotatie.
  - Alleen als bovenstaande stappen redelijkerwijs niet mogelijk of niet afdoende zijn, is het aan de orde om persoonlijke beschermingsmiddelen te verstrekken, zoals handschoenen of gehoorbescherming.

Als je niet voor de bron aanpak kiest, verklaar dat dan in de toelichting.

8. Bij iedere vraag waar je een knelpunt aangeeft, geeft het systeem ook een score voor de ernst van dat risico: Score 1, 2 of 3, waarbij 1 ernstig is en score 3 een beperkt risico. Je kunt deze risico-score zelf aanpassen als je deze te zwaar of te licht vindt. Als je wijzigt, geef dan aan waarom, schrijf dit in het blokje ‘Opmerkingen’.
Het systeem koppelt in het plan van aanpak vanzelf een termijn aan de maatregelen, afhankelijk van de score 1, 2 of 3. Die termijn is alleen een advies. Het is aan de preventiemedewerker, in overleg met andere betrokkenen, om te bezien of het plan van aanpak in de praktijk ook haalbaar is en waar nodig de voorgestelde termijnen aan te passen.
9. Het systeem slaat alle antwoorden automatisch op. Bijvoorbeeld als je naar een volgende vraag gaat (op de knop ‘verder’ drukt). Je kunt dus ook altijd het invullen onderbreken en later weer verder gaan. Als alle vragen zijn beantwoord, de maatregelen en passende termijnen zijn gekozen en de te nemen maatregelen zijn gekoppeld aan uitvoerders binnen de organisatie, draait het systeem vanzelf een concept-RI&E-rapport met plan van aanpak uit.
10. Voor het gebruiken van het instrument zijn er handleidingen in AMS beschikbaar. Hierin wordt uitleg gegeven over hoe je het RI&E-systeem gebruikt. Raadpleeg naast de uitgebreide gebruikershandleidingen de E-learning en FAQ onder de knop ‘Help’.

Het Kader Digital team is bereikbaar via digital@kader.nl of 088-9951305.

Voor inhoudelijke vragen is Zestor bereikbaar via info@Zestor.nl.

Vereiste stappen na de RI&E

Leg de concept-RI&E inclusief het plan van aanpak ter instemming voor aan de medezeggenschap.

1. Het is verplicht om gecertificeerde deskundigen te betrekken voor de toetsing van het RI&E-rapport. Vanaf juli 2022 is het voorgeschreven om te beoordelen of meerdere disciplines ingeschakeld moeten worden bij de toetsing van een RI&E: een gecertificeerde hogere veiligheidkundige als er in de RI&E veiligheidszaken aan de orde zijn, een gecertificeerde arbeidshygiënist als gezondheidszaken een rol spelen, en een gecertificeerde Arbeid- en Organisatiedeskundige bij vraagstukken over werkdruk en over agressie en andere vormen van ongewenst gedrag. Deze toetsing kan door gecertificeerde medewerkers van de Arbodienst of van een adviesbureau uitgevoerd worden, of door enkele ZZP'ers. Sommige deskundigen zijn voor meer dan één terrein gecertificeerd. Maak met de toetser(s) praktische afspraken over de wijze van toetsing bij de aanwezigheid van grote aantallen deel-RI&E's.
2. Sla het toetsingsrapport op in de RI&E en pas de RI&E en het plan van aanpak aan op grond van de bevindingen van de toetser(s).
3. Leg vast hoe medewerkers kennis kunnen nemen en zo nodig een afschrift kunnen ontvangen van het RI&E-rapport en het plan van aanpak. Maak dit bekend, bv met een nieuwsbRI&E of in het werkoverleg.
4. Leg in een procedure vast hoe de RI&E actueel wordt gehouden, voor zover dat al niet gedaan is
5. Stel op grond van het RI&E-rapport vast hoeveel preventiemedewerkers in de hogeschool nodig zijn, met hoeveel uren, met welke deskundigheden en welke plaats in de organisatie. Leg dit vast in het RI&E-rapport.
6. Vraag de arbodienst of bedrijfsarts om op grond van de RI&E een PAGO-advies te geven: Welke arbeidsgezondheidskundige onderzoeken zijn voor welke medewerkers nodig, met welke inhoud en welke frequentie? Neem dit PAGO-advies op in het RI&E-rapport.

Disclaimer:

Hoewel de makers van dit RI&E-instrument hun uiterste best hebben gedaan de inhoud volledig en accuraat te laten zijn, kunnen zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele onjuistheden of onvolledigheden in de teksten.

Inhoud Branche-RI&E hbo

De Branche-RI&E hbo bevat de volgende vragenlijsten:

- Beleid en organisatie
- Afdeling/opleiding
- Gebouw en omgeving
- Praktijkruimte Beeldende vorming
- Praktijkruimte Bouw en techniek
- Praktijkruimte Chemie en Laboratoria
- Praktijkruimte Groen en Dieren
- Praktijkruimte Horeca
- Praktijkruimte Kunststof en Composieten
- Praktijkruimte Podium en Evenementen
- Praktijkruimte Radiologie
- Praktijkruimte Sport en Beweging
- Praktijkruimte Zorg en Welzijn